Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 23. februarja 2016 [1]

Zadeva C-614/14

Kazenski postopek
proti
Atanasu Ognjanovu
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji, Bolgarija))

„Predhodno odločanje — Člen 267 PDEU — Člen 94 Poslovnika Sodišča — Vsebina predloga za sprejetje predhodne odločbe in obveznosti predložitvenega sodišča — Predstavitev dejanskega in pravnega okvira — Nacionalno pravilo, ki predložitvenemu sodišču nalaga, da se izloči, ker je predstavilo dejanski in pravni okvir zadeve za namene vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe — Člena 47 in 48 Listine“

I – **Uvod**

1. Ali bi lahko pravila iz člena 267 PDEU in člena 94 Poslovnika Sodišča, kar zadeva vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, ogrozila pravice, zajamčene s členoma 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina)?

2. Ali bi se moralo predložitveno sodišče izločiti iz postopka v glavni stvari, ker je svojem predlogu za sprejetje predhodne odločbe, vloženem v obravnavani zadevi, predstavilo njen dejanski in pravni okvir?

3. Zdi se, da je tak položaj nastal v bolgarskem pravu na podlagi člena 29 zakona o kazenskem postopku (Nakazatelno procesualen kodeks, v nadaljevanju: NPK).

4. Na podlagi te določbe je namreč državno tožilstvo mesta Sofija (Sofijska gradska prokuratura) predlagalo izločitev Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) z obrazložitvijo, da je to v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, vloženem v zadevi C-554/14, Ognjanov, [2] ki jo obravnava Sodišče, podalo „začasno stališče“, saj je ugotovilo dejanski in pravni okvir navedene zadeve, in sicer pred odločanjem o njej, s čimer naj bi kršilo svojo dolžnost nepristranskosti in naj bi poleg tega tudi kršilo pravico A. Ognjanova do domneve nedolžnosti.

5. Tako se v tej zadevi Sodišču predlaga, naj odloči, ali pravo Unije nasprotuje pravilu, kot je to iz postopka v glavni stvari.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — Predloga za sprejetje predhodne odločbe v tej in obravnavani zadevi sta bila vložena v zvezi z istim sporom, ki ga obravnava Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji), v vsaki od zadev pa bom predstavil ločene sklepne predloge.

6. Ne zanikam, da lahko mehanizem predhodnega odločanja povzroči težave, katerih reševanje je za nacionalna sodišča vseh vrst in stopenj včasih občutljivo, zlasti če upoštevamo obstoječe razlike med nacionalnimi zakonodajami v zvezi s pristojnostmi sodnikov, ki so poleg tega med najmanj usklajenimi in najbolj raznovrstnimi.

7. Vendar obsežna sodna praksa, ki določa sodelovanje med nacionalnimi sodišči in Sodiščem na področju predhodnega odločanja, ter številni predpisi, s katerimi je izoblikovan ta mehanizem, ne dopuščajo nobenega dvoma o tem, kako je treba odgovoriti na to vprašanje.

8. Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) je s tem, da je v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, vloženem v zadevi C-554/14, predstavilo dejanski in pravni okvir te zadeve, le upoštevalo pravila, določena s členom 267 PDEU in členom 94 Poslovnika za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču, za ta pravila – če se pravilno izvajajo – pa ni mogoče šteti, da ogrožajo poštenost postopka in temeljne pravice strank.

9. Pravilo, kot je to iz postopka v glavni stvari, se torej ne sme upoštevati.

10. Prvič zato, ker ogroža bistvena pravila mehanizma predhodnega odločanja, kot so opredeljena v členu 267 PDEU in v sodni praksi Sodišča ter dodatno pojasnjena v členu 94 Poslovnika.

11. Drugič zato, ker je s tem pravilom navsezadnje bolgarskim kazenskim sodiščem odvzeta možnost, da pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, s čimer se posega v njihove pristojnosti, ki so jim priznane s PDEU in sodno prakso Sodišča.

12. Poleg tega Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) v predložitveni odločbi sploh ne dvomi o razlagi zgoraj navedenih določb prava Unije.

13. Zdi se mi, da želi s svojo vlogo spremeniti stališče bolgarskega kazenskega sodstva, kar zadeva predlog za sprejetje predhodne odločbe, in mogoče celo stališče Konstitucionen sad (ustavno sodišče)[3] ter dokazati neskladja v predpisih, ki lahko – če se izvajajo – katero koli od bolgarskih kazenskih sodišč odvrnejo od vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču.

14. Predložitveno sodišče sicer poudarja, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe glede na omejitev, določeno s členom 10(1) Protokola št. 36 o prehodni ureditvi, priloženega PDEU, za bolgarska kazenska sodišča novost.

15. Vendar čeprav je institut predloga za sprejetje predhodne odločbe za bolgarsko kazensko sodstvo nov, pa nasprotno njegovo izvajanje zelo dobro poznajo bolgarska civilna in upravna sodišča, kar dokazuje sorazmerno veliko število vprašanj za predhodno odločanje, ki so jih postavila ta sodišča.[4]

16. V zvezi s tem zakonik o civilnem postopku (Graždanski procesualen kodeks[5]) v delu VII, poglavje 59[6], natančno določa vsa postopkovna pravila, ki se uporabljajo za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču. Člen 630 tega zakonika, ki se nanaša na vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, v odstavku 1 – v skladu s pravili, določenimi v členu 94 Poslovnika –

3 — Glej v zvezi s tem Vatsov, M., European integration through preliminary rulings? The case of the Bulgarian Constitutionnal Court, The preliminary reference to the Court of justice of the European Union by Constitutional Courts, *German Law Journal*, zvezek 16, št. 6, 2015.

4 — Za predstavitev zakonodaje in prakse v zvezi s predlogi za sprejetje predhodne odločbe v Bolgariji glej bolgarsko poročilo avtorice Fartunove, M., v Coutron, L., L'obligation de renvoi préjudiciel à la Cour de justice: une obligation sanctionnée?, Bruylant, Bruselj, 2014, str. 145.

5 — V nadaljevanju: GPK. Različica GPK v angleščini je na voljo na spletnem mestu Varhoven kasacionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče) na naslovu http://www.vks.bg/english/vksen_p04_02.htm#PART_SEVEN__Content of Request.

6 — Ta del VII je naslovljen Posebna pravila civilnega postopka za zadeve, za katere se uporablja pravo Unije (velja od 27. julija 2007). To poglavje 59 je posvečeno „predlogom za sprejetje predhodne odločbe".

zahteva, da „[p]redlog za sprejetje predhodne odločbe vsebuje opis dejanskega stanja spora, upoštevno nacionalno pravo, natančen sklic na določbo ali akt, katerega razlaga ali presoja veljavnosti se predlaga, razloge, iz katerih predložitveno sodišče meni, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe potreben za pravilno obravnavo zadeve, in formulacijo vprašanja za predhodno odločanje“.[7]

17. Čeprav so pravila, določena v navedenem poglavju 59, načeloma omejena le na civilna sodišča, se uporabljajo tudi za postopke, ki potekajo pred upravnimi sodišči, in sicer na podlagi člena 144 zakona o upravnem postopku (Administrativnoprocesualen kodeks).[8]

18. Zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, določene v členu 267 PDEU in členu 94 Poslovnika ter v sodni praksi Sodišča, zakonodajalcu in nacionalnim sodiščem še zdaleč niso tuje, temveč so del nabora pravnih instrumentov že vse od pristopa Republike Bolgarije k Evropski uniji leta 2007.

19. Čeprav je razumljivo, da imajo lahko nekatera kazenska sodišča težave pri zanje novi uporabi mehanizma predhodnega odločanja, pa so pravila, določena za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki so pojasnjena v členu 94 Poslovnika, enaka ne glede na to, ali gre za civilnopravno ali kazenskopravno področje. Čeprav Poslovnik v naslovu III, poglavje 3, vsebuje posebne določbe, ki se uporabljajo za zadeve s področja svobode, varnosti in pravice, te določbe nikakor ne vplivajo na obveznosti, naložene predložitvenemu sodišču na podlagi člena 94 tega poslovnika.

20. Ob upoštevanju elementov, ki izhajajo iz predpisov in sodne prakse ter s katerimi je določeno sodelovanje med nacionalnimi sodišči in Sodiščem na področju predhodnega odločanja, torej ne bo nobenega dvoma o tem, kako odgovoriti predložitvenemu sodišču.

21. Zato bom Sodišču predlagal, naj odloči, da je treba člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika v povezavi z določbami členov 47 in 48 Listine razlagati tako, da nasprotujeta nacionalnemu pravilu, kot je to iz postopka v glavni stvari, ki predložitvenemu sodišču nalaga, naj se izloči iz postopka v glavni stvari, ker je v svojem predlogu za sprejetje predhodne odločbe predstavilo dejanski in pravni okvir obravnavane zadeve.

22. Zato Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) takega pravila ne bo smelo upoštevati.

23. K temu bom še dodal, da člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika ne nasprotujeta temu, da predložitveno sodišče – ob upoštevanju institucionalne in procesne avtonomije držav članic – po izreku sodbe Sodišča ponovno zasliši stranke in sprejme nove preiskovalne ukrepe ter na podlagi tega spremeni svoje ugotovitve iz predložitvene odločbe.

7 — Prost prevod.

8 — Ta člen določa subsidiarno uporabo GPK za vsa vprašanja, ki jih ne ureja z izrecnimi določbami.

II – **Dejanski in pravni okvir**

24. V obravnavani zadevi so danska sodišča A. Ognjanova, bolgarskega državljana, obsodila na kazen zapora 15 let zaradi ropa in uboja. V danskem zavodu za prestajanje kazni zapora je bil zaprt od 10. januarja 2012 do 1. oktobra 2013, ko je bil na podlagi Konvencije o transferju obsojenih oseb, podpisane 21. marca 1983 v Strasbourgu,[9] opravljen njegov transfer bolgarskim organom, da bi preostanek kazni prestal v Bolgariji. Po transferju A. Ognjanova je Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) Sodišču predložilo tri vprašanja za predhodno odločanje v zvezi z razlago člena 17 Okvirnega sklepa 2008/909/PNZ[10] (zadeva C-554/14).

25. Po predložitvi teh vprašanj je državno tožilstvo mesta Sofija predlagalo, naj se to sodišče izloči, ker naj bi v točkah od 2 do 4 predloga za sprejetje predhodne odločbe, vloženega v tej zadevi, podalo stališče o dejanskih in pravnih vprašanjih, in sicer pred odločanjem o njej.

26. Iz predložitvene odločbe v tej zadevi je razvidno, da je na podlagi člena 29 NPK, kot ga razlaga Varhoven kasacionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče), to, da sodnik poda začasno stališče o vsebini zadeve, preden je izdana dokončna odločba, poseben primer pristranskosti.

27. Sodnik se mora v primeru pristranskosti izločiti, kar pomeni, prvič, da prekine odločanje o zadevi, drugič, da se ta zadeva dodeli drugim sodnikom na zadevnem sodišču in, tretjič, da novoimenovani senat ponovno preuči zadevo.

28. Če se sodnik ne izloči, ampak postopek nadaljuje in sprejme dokončno odločbo, je ta neveljavna, ker je bila pri njenem sprejetju storjena „bistvena kršitev postopka“. Višja instanca jo razveljavi, zadeva pa se dodeli drugemu sodnemu senatu, ki jo ponovno preuči.

29. Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) pojasnjuje, da je sodna praksa pri razlagi pojma „pristranskost“ še posebej stroga. V zvezi s tem zlasti navaja, da se ta nadzor opravi po uradni dolžnosti in da celo najbolj bežna izjava glede dejanskih okoliščin zadeve ali glede njihove pravne kvalifikacije samodejno vodi k temu, da je za sodnika podan izločitveni razlog.

30. Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) za ponazoritev navaja pet odločb Varhoven kasacionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče),[11] v katerih je to razveljavilo odločbe prvostopenjskih sodišč zaradi pristranskosti.

31. Nazadnje je iz predložitvene odločbe še razvidno, da to, da je sodnik podal začasno stališče, ne privede le do njegove izločitve in/ali razveljavitve njegove dokončne odločbe, ampak se iz istega razloga zoper njega uvede tudi disciplinski postopek zaradi disciplinske kršitve. Na podlagi točk 2.3 in 7.4 nacionalnega etičnega kodeksa (Kodeks za etično povedenie) namreč sodnik ne sme dajati javnih izjav o izidu spora v zadevi, ki jo preučuje, ali podati začasnega stališča. Poleg tega je v točki 7.3 tega kodeksa še določeno, da lahko sodnik poda stališče o načelnih pravnih vprašanjih, vendar se pri tem ne sme sklicevati na konkretna dejstva in njihovo pravno kvalifikacijo.

32. Vendar naj bi v obravnavani zadevi predložitveno sodišče, ker je v zadevi C-554/14 postavilo vprašanja za predhodno odločanje, javno in uradno podalo začasno stališče o konkretnih dejstvih te zadeve.

9 — Ta konvencija je na voljo na spletnem mestu Sveta Evrope. Ratificiralo jo je 64 držav, veljati pa je začela 1. julija 1985. Med državami članicami je nista podpisali le Republika Hrvaška in Republika Finska.

10 — Okvirni sklep Sveta z dne 27. novembra 2008 o uporabi načela vzajemnega priznavanja sodb v kazenskih zadevah, s katerimi so izrečene zaporne kazni ali ukrepi, ki vključujejo odvzem prostosti, za namen njihovega izvrševanja v Evropski uniji (UL L 327, str. 27).

11 — To so kazenske zadeve št. 352/2008, 438/2009, 466/2009, 527/2009 in 463/2013.

III – **Vprašanja za predhodno odločanje**

33. V teh okoliščinah je Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali gre za kršitev prava Unije (člena 267, drugi odstavek, PDEU v povezavi s členom 94 Poslovnika Sodišča, členoma 47 in 48 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ali drugimi upoštevnimi določbami), če sodišče, ki je vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, po sprejetju predhodne odločbe nadaljuje postopek in sprejme odločitev v zadevi sami, ne da bi se izločilo; razlog za izločitev bi bil, da je predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe zavzelo začasno stališče o zadevi sami (s tem, ko je določeno dejansko stanje štelo za ugotovljeno in določeno določbo za predpis, ki se uporabi za to dejansko stanje)?

Vprašanje za predhodno odločanje se postavi ob domnevi, da so se pri ugotavljanju dejstev in prava, ki se uporabi, z namenom vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe spoštovale vse procesnopravne določbe za varstvo pravice strank, da lahko predložijo dokaze in se zagovarjajo.

2. Če se bo odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje glasil, da je zakonito, če se postopek nadaljuje, ali gre potem za kršitev prava Unije, če:

   (a) predložitveno sodišče vse, kar je ugotovilo v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, brez sprememb ponovno navede v svoji dokončni odločbi in glede teh dejanskih in pravnih rešitev zavrne izvajanje novih dokazov in zaslišanje strank; dejansko bi predložitveno sodišče dopustilo nove dokaze in zaslišalo stranke le glede takih vprašanj, ki v predlogu za sprejetje predhodne odločbe ne bi bila opredeljena kot ugotovljena?

   (b) predložitveno sodišče glede vseh relevantnih vprašanj izvede nove dokaze in zasliši stranke, kar vključuje vprašanja, glede katerih je že podalo svoje stališče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, in v svoji dokončni odločbi izrazi svoje končno stališče, ki se opira na vse izvedene dokaze in ki je bilo oblikovano po presoji vseh argumentov strank, ne glede na to, ali so bili dokazi izvedeni pred vložitvijo predloga za sprejetje predhodne odločbe ali po sprejetju predhodne odločbe in so bili argumenti predstavljeni pred tem ali po tem?

3. Če bo na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovorjeno tako, da je s pravom Unije združljivo, če se postopek nadaljuje, ali je potem s pravom Unije združljivo, če se sodišče odloči za to, da postopka v glavni stvari ne bo nadaljevalo, ampak se bo zaradi pristranskosti izločilo, saj bi bilo nadaljevanje postopka v nasprotju z nacionalnim pravom, ki določa višjo raven varstva interesov strank in pravosodja; če namreč izločitev temelji na tem, da:

   (a) je predložitveno sodišče v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe pred sprejetjem svoje dokončne odločbe podalo začasno stališče o postopku, kar je sicer dopustno v skladu s pravom Unije, ne pa tudi nacionalnim pravom;

   (b) bi predložitveno sodišče svoje dokončno stališče oblikovalo v dveh pravnih aktih in ne v enem (če se izhaja iz tega, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ne pomeni začasnega stališča, ampak dokončno stališče), kar je sicer dopustno v skladu s pravom Unije, ne pa tudi nacionalnim pravom?“

34. Pisna stališča so predložile španska in nizozemska vlada ter Evropska komisija.

35. Le obžalujem lahko neudeležbo strank iz postopka v glavni stvari in bolgarske vlade.

IV – **Analiza**

36. V sodni praksi in doktrini je bilo že dovoljkrat opozorjeno, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe ključni mehanizem pravosodnega sistema Unije, njegovo izvajanje pa je v pristojnosti nacionalnih sodišč.

37. Kot je Sodišče opozorilo v svojem mnenju 2/13 [12], je namen postopka predhodnega odločanja „z vzpostavitvijo dialoga med dvema sodiščema, […] med Sodiščem in sodišči držav članic, zagotoviti enotnost razlage prava Unije […] in tako zagotoviti njegovo skladnost, polni učinek, avtonomijo in, nazadnje, posebno naravo prava, uvedenega s Pogodbama“. [13]

38. Evropsko sodišče za človekove pravice je – v skladu z že ustaljeno sodno prakso – s tem, da je v sodbi v zadevi Dhahbi proti Italiji [14] državo članico obsodilo, ker nacionalno sodišče ni dovolj obrazložilo zavrnitve vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe Sodišču, potrdilo pomen tega mehanizma v Evropi in dokončno potrdilo dejstvo, da je vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe bistvena pristojnost nacionalnega sodišča, in sicer v tolikšni meri, da je to ne more izvajati arbitrarno, saj bi s tem kršilo pravico do poštenega sojenja.

A – *Prvo vprašanje*

39. S prvim vprašanjem predložitveno sodišče Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 267 PDEU v povezavi s členom 94 Poslovnika ter členoma 47 in 48 Listine razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki predložitvenemu sodišču nalaga, da se izloči iz postopka v glavni stvari, ker je ob vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe predstavilo dejanski in pravni okvir obravnavane zadeve, s čimer ni upoštevalo dolžnosti nepristranskosti in je kršilo pravico do domneve nedolžnosti.

40. Kot sem že navedel, Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) sploh ne dvomi o razlagi zgoraj navedenih določb. Odgovor na to vprašanje je namreč očiten, prvič, z vidika pravil, ki izhajajo iz predpisov in sodne prakse in ki že desetletja urejajo mehanizem predhodnega odločanja, ter drugič, z vidika sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice.

1. Pravila, ki izhajajo iz predpisov in sodne prakse v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe

41. V skladu z ustaljeno sodno prakso člen 267 PDEU uvaja postopek tesnega in neposrednega sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim razlago prava Unije, ki jo potrebujejo za rešitev obravnavanega spora. [15] Cilj je zagotoviti primarnost prava Unije in enotno razlago njegovih določb v vseh državah članicah.

12 — EU:C:2014:2454.

13 — Točka 176 in navedena sodna praksa.

14 — Št. 17120/09. V obravnavani zadevi so italijanski organi tožeči stranki, sicer državljanu Tunizije, zavrnili dodelitev družinskega dodatka z obrazložitvijo, da se ta dodeli le državljanom Italije in Unije. Tožeča stranka je pred italijanskimi sodišči izpodbijala različno obravnavanje, ki ga je bila deležna, in predlagala, naj se pri Sodišču vloži vprašanje za predhodno odločanje v zvezi z razlago Evro-mediteranskega sporazuma o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Republiko Tunizijo na drugi strani (UL 1998, L 97, str. 2), ki prepoveduje diskriminacijo tunizijskih delavcev na socialnem področju. Temu predlogu ni bilo ugodeno, saj ga je Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče, Italija) zavrnilo, ne da bi zadevo predložilo v predhodno odločanje. Zato je tožeča stranka zadevo predložila Evropskemu sodišču za človekove pravice. To je moralo v tej zadevi odločiti, ali je bila s tem, da je Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) zavrnilo vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe, kršena pravica do poštenega sojenja. Evropsko sodišče je z enako utemeljitvijo kot v podobnih predhodnih zadevah odločilo, da je s členom 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), nacionalnim sodiščem naložena obveznost, da na podlagi upoštevnega prava obrazložijo odločbe, s katerimi zavrnejo postavitev vprašanja za predhodno odločanje (točka 31).

15 — Sklep Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, točka 9 in navedena sodna praksa) in sodba FIRIN (C-107/13, EU:C:2014:151, točka 29 in navedena sodna praksa).

42. V okviru tega dialoga med dvema sodiščema in ob vzajemnem spoštovanju pristojnosti vsakega od njiju vsako prevzame svoj del odgovornosti. Vendar to sodno sodelovanje „poteka v obeh smereh“.[16] Tako mora Sodišče storiti vse, da predložitvenemu sodišču pomaga pri pravilni razlagi in uporabi prava Unije, zlasti tako, da mu prizna najširšo diskrecijsko pravico glede predložitve vprašanja Sodišču,[17] predložitveno sodišče pa mora upoštevati funkcijo, ki jo ima na tem področju Sodišče, tako da se trudi predložiti mu vse informacije in dokaze, da lahko to funkcijo izvaja v skladu s ciljem, določenim v členu 267 PDEU.

43. Sodišče torej zahteva, da mora predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebovati povzetek upoštevnih dejstev, kakor jih je ugotovilo predložitveno sodišče, ali vsaj navedbo dejanskih okoliščin, na katerih vprašanja temeljijo. Sodišče mora razumeti tudi vsebino nacionalnih določb, ki bi se lahko uporabile v obravnavani zadevi, in po potrebi upoštevno nacionalno sodno prakso.[18]

44. Nazadnje mora predložitveno sodišče predstaviti razloge, ki so mu vzbudili dvom glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasniti zvezo, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki se uporablja za spor o glavni stvari. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da Sodišče pri presoji, ali so bile te zahteve izpolnjene, upošteva naravo spora. Tako meni, da „je mogoče zahteve [v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe] lažje izpolniti, če spada [ta] predlog […] v kontekst, ki je že dobro poznan zaradi predhodnega predloga za sprejetje predhodne odločbe“.[19] Nasprotno pa je Sodišče zahtevnejše, če je navedeni predlog predložen v okviru spora s področja konkurence in javnih naročil, saj so za te spore značilne kompleksne dejanske in pravne okoliščine.[20]

45. To pristojnost predložitvenega sodišča utemeljuje dejstvo, da le to sodišče neposredno pozna dejansko stanje in da bo moralo prevzeti vso odgovornost za prihodnjo sodno odločbo.[21]

46. Poleg tega Sodišče poleg predstavitve dejanskega in pravnega okvira zahteva še, da predložitveno sodišče pojasni razloge, iz katerih meni, da je odgovor na njegova vprašanja potreben ali koristen za rešitev spora, če ti razlogi niso nedvoumno razvidni iz spisa.[22]

47. Ti elementi so nujno potrebni za to, da lahko Sodišče koristno in verodostojno odgovori na postavljeno vprašanje, pri čemer preuči vse dejanske in pravne okoliščine spora. Tako se lahko namreč prepriča, da dejanska predpostavka, na kateri temelji vprašanje za predhodno odločanje, resnično spada na področje uporabe prava Unije, da je vprašanje upoštevno in da ni hipotetično.[23] Naj spomnim, da naloga Sodišča ni podajati posvetovalna mnenja o splošnih ali hipotetičnih vprašanjih, temveč prispevati k izvajanju sodne oblasti v državah članicah, tako da zagotavlja koristno in pravilno razlago prava Unije. Tako je Sodišče pristojno le, da na podlagi dejstev, ki jih je navedlo nacionalno sodišče, odloči o razlagi ali veljavnosti akta prava Unije.[24]

16 — Povzemam izraz, ki ga je generalni pravobranilec N. Wahl uporabil v sklepnih predlogih v zadevah Venturini in drugi (od C-159/12 do C-161/12, EU:C:2013:529, točka 56 in naslednje).

17 — Sodba Elčinov (C-173/09, EU:C:2010:581, točka 26 in navedena sodna praksa).

18 — Sklep Debiasi (C-560/11, EU:C:2012:802, točka 24 in navedena sodna praksa) in sodba Petru (C-268/13, EU:C:2014:2271, točka 22). Glej tudi sklep Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, točka 10 in navedena sodna praksa).

19 — Sklep 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, točka 12).

20 — Glej na področju konkurenčnega prava sklep Fontaine (C-603/11, EU:C:2012:731, točka 15) in na področju javnih naročil sodbo Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ in drugi (C-113/13, EU:C:2014:2440, točki 47 in 48).

21 — Sklep Debiasi (C-613/14, EU:C:2011:266, točka 20) in sodba Gauweiler in drugi (C-62/14, EU:C:2015:400, točka 24).

22 — Sodba Foglia (EU:C:1981:302, točka 17) in sklep Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, točka 28).

23 — Glej za ponazoritev sodbo Konstantinides (C-475/11, EU:C:2013:542, točka 61) ter sklepa Mlamali (C-257/13, EU:C:2013:763, točka 32 in navedena sodna praksa) in Szabó (C-204/14, EU:C:2014:2220, točka 22 in naslednje).

24 — Sklep Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, točka 18 in navedena sodna praksa) in sodba Gauweiler in drugi (C-62/14, EU:C:2015:400, točka 15).

48. Poleg tega so informacije iz predloga za sprejetje predhodne odločbe bistvene za vlade držav članic in druge zainteresirane strani, ki lahko predložijo stališča v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije.[25] Zadevnim strankam se namreč vročijo le predložitvene odločbe, ne pa morebitni nacionalni spis, ki ga Sodišču lahko pošlje predložitveno sodišče.[26]

49. Treba je opozoriti, da Sodišče od predložitvenega sodišča ne zahteva, da, preden mu predloži vprašanje za predhodno odločanje, ugotovi celotno dejansko stanje in izvede celovito pravno presojo, ki jo od njega zahteva njegova pravosodna funkcija.[27]

50. Sodišče sicer res meni, da je glede na okoliščine lahko koristno, da so, ko mu je zadeva predložena, dejstva iz zadeve ugotovljena in vprašanja, ki se navezujejo zgolj na nacionalno pravo, že rešena. Vendar pri tem priznava, da lahko le predložitveno sodišče odloči, v kateri fazi postopka mu je treba predložiti vprašanje za predhodno odločanje,[28] saj gre za premisleke v zvezi z ekonomičnostjo in koristnostjo postopka, katerih presoja je ponovno zgolj v pristojnosti predložitvenega sodišča. To namreč edino neposredno pozna dejansko stanje zadeve in argumente strank, zato je v najboljšem položaju, da presodi, v kateri fazi postopka potrebuje razlago prava Unije s strani Sodišča.

51. Te zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe so bile kodificirane v členu 94 Poslovnika Sodišča, „ki naj bi ga predložitveno sodišče v okviru sodelovanja, vzpostavljenega s členom 267 PDEU, poznalo in ga mora *natančno* upoštevati“.[29]

52. Člen 94 Poslovnika določa:

„Poleg besedila vprašanj, ki se Sodišču predložijo v predhodno odločanje, predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebuje:

(a) povzetek predmeta spora in upoštevnih dejstev, kakor jih je ugotovilo predložitveno sodišče, ali vsaj navedbo dejanskih okoliščin, na katerih vprašanja temeljijo;

(b) vsebino nacionalnih določb, ki naj bi se uporabile v obravnavani zadevi, in po potrebi upoštevno nacionalno sodno prakso;

(c) razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari.“

53. Točki (a) in (b) tega člena se nanašata na opis dejanskega in pravnega okvira zadeve, predložene Sodišču, točka (c) navedenega člena pa zadeva obrazložitev vloženega predloga *stricto sensu*.[30]

54. Te zahteve so navedene tudi v Priporočilih Sodišča Evropske unije nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja.[31] Iz točke 22 teh priporočil v zvezi z obliko in vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da mora biti ta „dovolj popoln in mora vsebovati vse upoštevne podatke, tako da lahko Sodišče in tudi zainteresirani subjekti, ki imajo pravico predložiti stališča, dobro razumejo dejanski in pravni okvir postopka v glavni stvari“.

25 — Sklep Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, točka 11 in navedena sodna praksa).

26 — Sklep 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, točka 9). Glej tudi sodbo Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, točka 85 in navedena sodna praksa) in sklep D'Aniello in drugi (C-89/13, EU:C:2014:299, točka 17).

27 — Sodbi Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, točka 39) in VEBIC (C-439/08, EU:C:2010:739, točka 47).

28 — Glej zlasti sodbo Irish Creamery Milk Suppliers Association in drugi (36/80 in 71/80, EU:C:1981:62, točki 6 in 7 ter navedena sodna praksa).

29 — Glej sklep Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, točka 21). Moj poudarek.

30 — Sodba Gullotta in Farmacia di Gullotta Davide & C. (C-497/12, EU:C:2015:436, točka 17).

31 — UL 2012, C 338, str. 1, v nadaljevanju: Priporočila.

55. Navedena točka 22 spominja na člen 94 Poslovnika v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe.

56. Ti elementi dokazujejo – če je tak dokaz potreben – da je predstavitev dejanskega in pravnega okvira zadeve iz postopka v glavni stvari sestavni, če že ne bistveni element predloga za sprejetje predhodne odločbe, saj se ta predlog, če navedene predstavitve ne vsebuje, zavrže kot očitno nedopusten. [32]

57. Poleg tega je treba opozoriti, da so bile te postopkovne zahteve ponovljene v členu 1 Protokola št. 16 k EKČP [33] v zvezi z vložitvijo zaprosila za svetovalno mnenje pri Evropskem sodišču za človekove pravice. Ta člen nacionalnim sodiščem namreč nalaga, da navedejo razloge za svoje zaprosilo ter predložijo „ustrezno pravno in dejansko ozadje obravnavane zadeve“, saj se v nasprotnem primeru zaprosilo za mnenje lahko zavrne.

58. Navedeni protokol še ni začel veljati, vendar lahko kljub temu ugotovim, da se mehanizem svetovalnega mnenja, ki naj bi ga vzpostavil, močno zgleduje po delovanju mehanizma predhodnega odločanja, to pa kaže na očitno priznanje tega mehanizma, katerega narave in delovanja ni mogoče izpodbijati.

59. Glede na navedeno je treba ugotoviti, da je Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) s tem, da je v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo v zadevi C-554/14, predstavilo dejanski in pravni okvir te zadeve, le upoštevalo pravila, ki sta jih določila zakonodajalec Unije in Sodišče v okviru izvajanja člena 267 PDEU.

60. Čeprav Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) s tem krši pravila NPK, je pomembno opozoriti, da se, nasprotno, njegovo ravnanje v celoti sklada z nacionalnimi pravili, ki urejajo vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe v postopku pred bolgarskimi civilnimi in upravnimi sodišči.

61. Kot sem namreč navedel že v uvodu, so v delu VII, poglavje 59, GPK natančno določena vsa postopkovna pravila, ki se uporabljajo za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču.

62. S členi od 628 do 633 GPK so v bolgarsko pravo preneseni pogoji in učinki predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ga vloži nacionalno sodišče, in sicer zlasti določbe člena 267 PDEU in sodna praksa Sodišča.

63. V členih 628 in 629 GPK so navedene okoliščine, v katerih nacionalno sodišče lahko ali mora na Sodišče nasloviti predlog za sprejetje predhodne odločbe.

64. Člen 630 GPK določa upoštevna pravila v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe.

65. Odstavek 1 tega člena v veliki meri povzema pravila, določena v členu 94 Poslovnika in točki 22 Priporočil, saj je v njem pojasnjeno, da „[p]redlog za sprejetje predhodne odločbe vsebuje opis dejanskega stanja spora, upoštevno nacionalno pravo, natančen sklic na določbo ali akt, katerega razlaga ali presoja veljavnosti se predlaga, razloge, iz katerih predložitveno sodišče meni, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe potreben za pravilno obravnavo zadeve, in formulacijo vprašanja za predhodno odločanje“.

32 — Glej zlasti sklep Debiasi (C-613/10, EU:C:2011:266) in sodbo Gauweiler in drugi (C-62/14, EU:C:2015:400, točka 25).

33 — Protokol, ki ga je sprejel svet ministrov Sveta Evrope 10. julija 2013. Na podlagi mehanizma, določenega v tem protokolu, bodo lahko najvišja sodišča držav pogodbenic EKČP Evropsko sodišče za človekove pravice zaprosila za svetovalno mnenje o vprašanjih, ki se nanašajo na razlago ali uporabo pravic in svoboščin, opredeljenih v EKČP.

66. Naj še spomnim, da so pravila, določena v delu VII, poglavje 59, GPK, načeloma sicer res omejena le na civilna sodišča, vendar se uporabljajo tudi za postopke, ki potekajo pred upravnimi sodišči, in sicer na podlagi člena 144 zakona o upravnem postopku. [34] Poleg tega se zdi, da jim doktrina podeljuje splošnejši obseg, ki zajema vse sodne postopke, saj je navedeno poglavje 59 nacionalni pravni temelj za uporabo predloga za sprejetje predhodne odločbe v postopkih pred bolgarskimi sodišči razen pred Konstitucionen sad (ustavno sodišče). [35]

67. Zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, določene v členu 267 PDEU in členu 94 Poslovnika ter v sodni praksi Sodišča, so torej del nabora pravnih instrumentov že vse od pristopa Republike Bolgarije k Uniji leta 2007.

68. Z dejstvom, da postopek v glavni stvari iz zadeve C-554/14 spada na kazenskopravno področje, še ni mogoče upravičiti tega, da predložitvenemu sodišču ni treba jasno in zadostno utemeljiti dejanskega in pravnega okvira obravnavane zadeve. Ravno nasprotno: to pravilo je še toliko pomembnejše, saj je mogoče ob koncu tega sodnega postopka izreči ukrepe odvzema prostosti, pri čemer se ti ukrepi sprejmejo na podlagi nacionalnih zakonodaj, ki so med najmanj usklajenimi v Uniji, in se nanašajo na dejstva, ki jih je treba jasno razložiti.

69. Ob upoštevanju navedenega obstoječa razlika med pravili, ki urejajo vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe v civilnih in upravnih postopkih in s katerimi so prenesena pravila, določena v členu 267 PDEU in členu 94 Poslovnika, ter zadevnim pravilom, ki se uporablja za kazenske postopke, ni niti utemeljena niti dosledna.

70. Če državno tožilstvo mesta Sofija v obravnavani zadevni meni, da je Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) s tem, da je predstavilo dejanski in pravni okvir zadeve C-554/14, kršilo pravico do dostopa do nepristranskega sodišča, določeno s členom 47 Listine, in pravico do domneve nedolžnosti iz člena 48 Listine, je ta bojazen poleg tega popolnoma odveč.

71. Obveznost, da mora predložitveno sodišče predlog za sprejetje predhodne odločbe obrazložiti ter predložiti vse dejanske in pravne elemente, potrebne za razumevanje spora, ne more omajati poštenosti postopka, ampak jo lahko le zagotovi, seveda če se pravilno izvajajo pravila, določena s členom 267 PDEU in členom 94 Poslovnika.

72. V zadevi C-554/14 zgolj to, da je Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) v predlogu za sprejetje predhodne odločbe predstavilo dejanski in pravni okvir, ne dokazuje niti njegove pristranskosti, zaradi katere bi se moralo izločiti iz postopka, niti kršitve načela domneve nedolžnosti.

2. Dolžnost nepristranskosti predložitvenega sodišča

73. Tako Sodišče kot Evropsko sodišče za človekove pravice sta morali v sodni praksi že opredeliti pojem „nepristransko sodišče“, kot je določen s členom 47 Listine oziroma členom 6(1) EKČP. [36]

74. Sodišče je poleg tega neodvisnost sodnika – eden od vidikov katere je nepristranskost [37] – uporabilo kot merilo za opredelitev „sodišča“ v smislu člena 267 PDEU. [38] Torej je treba nepristranskost sodnika obravnavati kot pogoj za izvajanje mehanizma predhodnega odločanja.

34 — Glej opombo 8 teh sklepnih predlogov.

35 — Glej bolgarsko poročilo avtorice Fartunove, M., *op. cit.*, str. 147.

36 — Glej v zvezi s tem vodnik o členu 6, ki je na voljo na spletnem mestu http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_FRA.pdf.

37 — Glej sodbo TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, točka 31 in navedena sodna praksa).

38 — Sodba TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, točka 27).

75. Za sodnika se domneva, da je nepristranski,[39] kar pomeni, da nima predsodkov ali že izoblikovanih stališč[40].

76. Evropsko sodišče za človekove pravice tako za ugotavljanje nepristranskosti sodišča uporablja subjektivni pristop, po katerem se opredeli osebno prepričanje sodnika in upošteva njegovo ravnanje, zlasti če je v zadevi pokazal osebne predsodke ali izoblikovano stališče ali če je ravnal sovražno.[41]

77. Če uporabimo objektivnejši pristop, je nepristransko sodišče sodišče, ki ima pri rešitvi spora en sam interes, to je strogo uporabo pravnega pravila.[42] Torej nepristranskost ne glede na osebno ravnanje sodnika pomeni, da je sodišče zaščiteno pred zunanjimi pritiski in nevtralno glede interesov, ki si nasprotujejo.[43]

78. Da se odpravijo kakršni koli upravičeni dvomi, ki bi jih lahko imele stranke v postopku, in da se zavaruje občutek zaupanja, ki naj bi ga vzbudila nepristranskost (v skladu z rekom „justice must not only be done, it must also be seen to be done“[44]), zahteva po nepristranskosti torej narekuje sprejetje pravil zlasti v zvezi s sestavo organa, imenovanjem, trajanjem funkcij ter razlogi za zadržanje, izločitev in razrešitev njegovih članov.[45]

79. V obravnavani zadevi morebitna kršitev pravice iz člena 47 Listine ne izhaja iz pravil, določenih v besedilih, temveč iz ravnanja predložitvenega sodišča.

80. Državno tožilstvo mesta Sofija namreč meni, da elementi, navedeni v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, zadostujejo za to, da se podvomi o nepristranskosti Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji), ki bo moralo pozneje odločiti v sporu.

81. Ker je to v predložitveni odločbi v zadevi C-554/14 predstavilo dejanski in pravni okvir te zadeve, naj bi podalo „začasno stališče“ še pred odločanjem o navedeni zadevi. Na podlagi člena 29 NPK naj bi bil to poseben primer „pristranskosti“, zaradi katerega bi se moralo predložitveno sodišče izločiti iz postopka. Kot je razvidno iz predložitvene odločbe v tej zadevi, za uporabo tega člena zadostuje že celo najbolj bežna izjava sodišča glede dejanskih okoliščin zadeve ali glede njihove pravne kvalifikacije, taka izjava pa povzroči izločitev zadevnega sodišča.

82. V obravnavani zadevi je taka bojazen povsem neutemeljena.

83. Iz ustaljene sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da zgolj dejstvo, da je sodišče sprejelo odločbe pred postopkom, samo po sebi še ne more utemeljiti bojazni v zvezi z njegovo nepristranskostjo. Pomemben je obseg ukrepov, ki so bili sprejeti.[46] Čeprav je vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču sodna odločba, je predstavitev dejanskih in pravnih elementov zadeve v tem okviru še vedno zgolj ugotovitev predložitvenega sodišča, ki poleg tega ne opravi nobene pravne kvalifikacije v nasprotju s sodno prakso, navedeno v točki 8 predložitvene odločbe v obravnavani zadevi.

39 — Sodba ESČP z dne 23. junija 1981 v zadevi Le Compte, Van Leuven in De Meyere proti Belgiji, serija A, št. 43, točka 58.

40 — Sodba ESČP v zadevi Wettstein proti Švici, št. 33958/96, točka 43, CEDH 2000-XII, in v zadevi Micallef proti Malti, št. 17056/06, točka 93, CEDH 2009.

41 — Sodba ESČP v zadevi Buscemi proti Italiji, št. 29569/95, točki 67 in 68, CEDH 1999-VI.

42 — Glej sodbo TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, točka 31 in navedena sodna praksa).

43 — Sodba TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, točka 32 in navedena sodna praksa).

44 — Ni dovolj, da je pravici zadoščeno, zadoščeno ji mora biti vsem na očeh.

45 — Sodba TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, točka 32 in navedena sodna praksa). Glej tudi zgoraj navedeno sodbo ESČP v zadevi Micallef proti Malti, točki 98 in 99.

46 — Sodba ESČP v zadevi Morel proti Franciji, št. 34130/96, točka 45, CEDH 2000-VI.

84. Treba je namreč ugotoviti, da se v zadevi C-554/14 točka 2 predložitvene odločbe nanaša na „dejansko stanje v obravnavani zadevi“, točka 3 na „materialno pravo, ki se uporablja za druga vprašanja kot za tista, na katera se nanaša predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki pa utemeljuje nujnost predložitve tega predloga Sodišču“, točka 4 pa na „materialno pravo, ki se uporablja za rešitev pravnega problema iz postopka v glavni stvari“.

85. Po natančni preučitvi teh točk pa ugotavljam, da nobena od njih ne vsebuje nikakršnega predsodka ali že izoblikovanega stališča predložitvenega sodišča.

86. Nasprotno, podrobnosti te predstavitve kažejo na poglobljeno poznavanje spisa, s čimer po mojem mnenju ni mogoče utemeljiti sumov na pristranskost tega sodišča. Četudi bi to opravilo predhodno presojo razpoložljivih podatkov, je Evropsko sodišče za človekove pravice že večkrat odločilo, da take presoje ni mogoče obravnavati, kot da se z njo prejudicira končna presoja.[47]

87. Glede na navedeno torej nič ne omogoča trditve, da Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) s tem, da je v predložitveni odločbi predstavilo dejanski in pravni okvir zadeve C-554/14, ni izpolnilo dolžnosti nepristranskosti, kot se zahteva s členom 47 Listine.

3. Spoštovanje pravice do domneve nedolžnosti

88. Tudi morebitna kršitev pravice, zajamčene s členom 48 Listine, ne izhaja iz pravil, določenih v besedilih, temveč iz ravnanja predložitvenega sodišča.

89. Vprašanje je torej, ali obrazložitev predložitvenega sodišča iz predstavitve dejanskega in pravnega okvira zadeve C-554/14 daje misliti, da to sodišče zainteresirano osebo šteje za krivo kaznivega dejanja, čeprav njena krivda ni bila dokazana.[48] Ni sporno, da bi predložitveno sodišče, če bi prezgodaj podalo tako mnenje, kršilo načelo nedolžnosti.[49]

90. Vendar se v tej zadevi to vprašanje ne postavlja.

91. Pravica vsakega obdolženca, da se predpostavlja njegova nedolžnost, ne more veljati za osebo, ki je bila spoznana za krivo zadevne kršitve,[50] kot to velja za A. Ognjanova[51].

92. Vsekakor ne smemo pozabiti, da je edini cilj predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ga vloži predložitveno sodišče, pridobiti pravilno razlago prava Unije, na vprašanje, ali je treba na podlagi te razlage zadevno osebo spoznati za nedolžno ali krivo storitve zadevnih dejstev, pa je mogoče odgovoriti le na podlagi edinstvene in osebne presoje tega sodišča.

93. Glede na navedeno menim, da zgolj to, da je Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, vloženem v zadevi C-554/14, predstavilo dejanski in pravni okvir te zadeve, ne dokazuje niti njegove pristranskosti, zaradi katere bi se moralo izločiti iz postopka, niti kršitve načela domneve nedolžnosti.

47 — *Idem.*

48 — Glej zlasti sodbo ESČP v zadevi Nerattini proti Grčiji, št. 43529/07, točka 23.

49 — Glej zlasti sodbi ESČP v zadevi Garycki proti Poljski, št. 14348/02, točka 66, in v zadevi Nestak proti Slovaški, št. 65559/01, točka 88.

50 — Sodba ESČP v zadevi Phillips proti Združenemu kraljestvu, št. 41087/98, točka 35, CEDH 2001-VII.

51 — Naj namreč opozorim, da je bil A. Ognjanov v sodbi, ki so jo izrekli danski sodni organi, že spoznan za krivega storitve kaznivih dejanj in obsojen na kazen zapora.

94. Če se torej pravila, določena v členu 267 PDEU in členu 94 Poslovnika za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe, pravilno uporabljajo, ne morejo niti omajati nepristranskosti predložitvenega sodišča niti kršiti pravice do domneve nedolžnosti, kot sta določeni s členoma 47 in 48 Listine.

95. V tej fazi analize moram ugotoviti, da lahko zadevno nacionalno pravilo, kot ga razlaga Varhoven kasacionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče), bolgarskim kazenskim sodiščem prepreči postavitev vprašanja za predhodno odločanje ali jih od tega odvrne, s čimer posega v pristojnosti, ki pripadajo tem sodiščem ter so priznane s členom 267 PDEU in sodno prakso Sodišča.

96. To namreč na podlagi navedenega pravila zaradi tega, ker je v predložitveni odločbi v skladu s pravili, določenimi v členu 267 PDEU in členu 94 Poslovnika, predstavilo dejanski in pravni okvir zadeve, ne tvega le izločitve, temveč tudi disciplinsko sankcijo.

97. Rezultat navedenega je absurden in paradoksalen, saj bi se za sodišče, ki vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe v skladu s pravom Unije, na podlagi nacionalne zakonodaje štelo, da krši temeljna jamstva strank.

98. Očitno je, da tako pravilo ni združljivo z zahtevami, neločljivo povezanimi s samo naravo prava Unije, saj je njegov namen zmanjšati učinkovitost prava Unije s tem, da bolgarska kazenska sodišča odvrača od vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču.

99. Vendar, prvič, je Sodišče v sodbi Elčinov [52] v zvezi s predlogom za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Administrativen sad Sofia-grad (upravno sodišče v Sofiji), opozorilo, da morajo imeti nacionalna sodišča kar najširšo pristojnost za uporabo prava Unije, saj jim člen 267 PDEU daje najširšo možnost za predložitev vprašanja Sodišču, kadar ugotovijo, da se v zadevi, o kateri odločajo, kažejo vprašanja, ki zahtevajo razlago ali presojo veljavnosti določb prava Unije in ki so nujna za rešitev spora, o katerem odločajo [53].

100. Sodišče je ugotovilo, da nikakršno nacionalno procesno pravilo nacionalnim sodiščem ne sme preprečiti, da pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, pri čemer je opozorilo tudi, da je možnost postavitve vprašanja za predhodno odločanje ena od pristojnosti, ki jo morajo imeti ta sodišča, ki odločajo na prvi stopnji, možnost uporabiti v vseh fazah postopka. [54]

101. Drugič, naj opozorim, da je Evropsko sodišče za človekove pravice v zgoraj navedeni sodbi v zadevi Dhahbi proti Italiji odločilo, da lahko v primeru obstoja mehanizma predhodnega odločanja to, da nacionalno sodišče zavrne postavitev vprašanja za predhodno odločanje, v nekaterih okoliščinah okrni poštenost postopka in povzroči kršitev pravice do poštenega sojenja, kot je določena v členu 6(1) EKČP. Evropsko sodišče za človekove pravice je menilo, da se je to zgodilo v navedeni zadevi, saj je ugotovilo, da je nacionalno sodišče povsem samovoljno in brez kakršne koli obrazložitve zavrnilo vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču.

102. Če bi moral nacionalni sodnik opustiti vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe, ker zaradi predstavitve dejanskega in pravnega okvira zadeve tvega ne samo izločitev, ampak tudi disciplinsko sankcijo, bi to nedvomno pomenilo kršitev člena 6 EKČP.

52 — C-173/09, EU:C:2010:581.

53 — Točka 26 in navedena sodna praksa.

54 — Sodba Elčinov (C-173/09, EU:C:2010:581, točki 25 in 26 ter navedena sodna praksa).

103. Ob upoštevanju navedenega torej ni nobenega dvoma o tem, da pravo Unije, še zlasti člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika, nasprotuje nacionalnemu pravilu, kot je to iz postopka v glavni stvari, ki bi lahko – če bi ohranilo – zelo močno poseglo v mehanizem predhodnega odločanja in s tem tudi v sodelovanje, vzpostavljeno med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ter omajalo primarnost prava Unije.

104. Torej Sodišču predlagam, naj odloči, da je treba člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika razlagati tako, da nasprotujeta nacionalnemu pravilu, kot je zadevno pravilo, ki predložitvenemu sodišču nalaga, naj se izloči iz postopka, ker je v predlogu za sprejetje predhodne odločbe predstavilo dejanski in pravni okvir obravnavane zadeve.

B – *Drugo vprašanje*

105. Z drugim vprašanjem Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji) Sodišče v bistvu sprašuje, ali člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika nasprotujeta temu, da predložitveno sodišče po izreku sodbe Sodišča ponovno zasliši stranke in sprejme nove preiskovalne ukrepe ter na podlagi tega spremeni svoje ugotovitve iz predložitvene odločbe.

106. Najprej iz ustaljene sodne prakse izhaja, da lahko le nacionalno sodišče odloči, v kateri fazi postopka je treba Sodišču predložiti vprašanje za predhodno odločanje.[55]

107. Sodišče sicer meni, da je glede na okoliščine lahko koristno, da so, ko mu je zadeva predložena, vprašanja, ki se navezujejo zgolj na nacionalno pravo, že rešena,[56] vendar kljub temu priznava, da lahko nacionalno sodišče to možnost uporabi, kadar koli to v okviru postopka oceni za primerno[57]. Pri izbiri časa, ko vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, namreč upošteva premisleke v zvezi z ekonomičnostjo in koristnostjo postopka, katerih presoja je v njegovi izključni pristojnosti, saj edino neposredno pozna dejansko stanje zadeve in argumente strank.

108. Zunaj te sodne prakse nobena določba prava Unije predložitvenemu sodišču ne preprečuje, da bi, potem ko je že postavilo vprašanje za predhodno odločanje, med preučevanjem zadeve, ki jo obravnava, spremenilo svojo presojo v zvezi z upoštevnim dejanskim in pravnim okvirom.

109. Taka pristojnost dejansko spada v okvir institucionalne in procesne avtonomije držav članic, Sodišče pa tako ni pristojno za odločanje o konkretni uporabi nacionalnih procesnih pravil.

110. Na podlagi ustaljene sodne prakse Sodišča je presoja obsega nacionalnih določb in načina, kako jih je treba uporabljati, v izključni pristojnosti predložitvenega sodišča. Tako mora po izreku sodbe Sodišča to nadaljevati postopek v glavni stvari v skladu z nacionalnimi organizacijskimi pravili in pravili sodnih postopkov ter pri tem spoštovati temeljne pravice strank.

111. Njegova edina obveznost v tej fazi postopka je, da zagotovi polni učinek razlage prava Unije, kot jo je podalo Sodišče. Odgovore, ki jih Sodišče da predložitvenemu sodišču, je treba namreč obravnavati, kot da je z njimi naložena določena in zavezujoča razlaga prava Unije, saj Sodišče na podlagi člena 267 PDEU ne izdaja svetovalnih mnenj.[58]

55 — Glej zlasti sodbi Irish Creamery Milk Suppliers Association in drugi (36/80 in 71/80, EU:C:1981:62, točka 7) in Sibilio (C-157/11, EU:C:2012:148, točka 31 in navedena sodna praksa).

56 — Sodba Melki in Abdeli (C-188/10 in C-189/10, EU:C:2010:363, točka 41 in navedena sodna praksa).

57 — Sodba Elčinov (C-173/09, EU:C:2010:581, točka 26 in navedena sodna praksa).

58 — Glej zlasti sodbo Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85, točka 24).

112. Glede na navedeno je treba predložitvenemu sodišču odgovoriti, da člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika ne nasprotujeta temu, da glede na institucionalno in procesno avtonomijo držav članic to sodišče po izreku sodbe Sodišča ponovno zasliši stranke in sprejme nove preiskovalne ukrepe ter na podlagi tega spremeni svoje ugotovitve iz predložitvene odločbe, če pri tem zagotovi polni učinek razlage prava Unije, ki jo je podalo Sodišče.

C – *Tretje vprašanje*

113. Če bi Sodišče odločilo, da člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika nasprotujeta nacionalnemu pravilu, kot je tisto iz postopka v glavni stvari, predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali pravo Unije nasprotuje temu, da bi se na podlagi zadevnega nacionalnega pravila to sodišče odločilo, da se izloči, ker to pravilo določa višjo raven varstva temeljnih pravic strank.

114. Povedano drugače, ali pravo Unije nasprotuje temu, da predložitveno sodišče uporabi nacionalno pravilo, čeprav je bilo v zvezi z njim odločeno, da je v nasprotju s pravom Unije?

115. Nobenega dvoma ni, kako je treba odgovoriti na to vprašanje. Predložitveno sodišče takega pravila ne sme upoštevati.

116. V skladu s členom 280 PDEU so „[s]odbe Sodišča […] izvršljive“. Poleg tega je to načelo izrecno določeno tudi v členu 633 GPK.

117. Iz ustaljene sodne prakse tako izhaja, da je sodba, ki jo Sodišče izreče v okviru predhodnega odločanja, zavezujoča za nacionalno sodišče glede razlage zadevnih določb prava Unije za rešitev spora v glavni stvari.[59] Kot sem že navedel v točki 111 teh sklepnih predlogov, Sodišče na podlagi člena 267 PDEU ne izdaja svetovalnih mnenj.

118. Če bo Sodišče ugotovilo, da člen 267 PDEU, ki je pravilo, ki se uporablja neposredno, nasprotuje nacionalnemu pravilu, kot je tisto iz postopka v glavni stvari, nacionalno sodišče tega nacionalnega pravila ne sme uporabiti, da se tako zagotovijo primarnost, učinkovitost in enotnost prava Unije.[60]

V – **Predlog**

119. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanja, ki jih je postavilo Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji), odgovori:

1. Člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika Sodišča je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalnemu pravilu, kot je pravilo iz postopka v glavni stvari, ki od predložitvenega sodišča zahteva, naj se izloči iz postopka, ker je v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, vloženem pri Sodišču, v skladu s pravili, določenimi v teh dveh določbah, predstavilo dejanski in pravni okvir obravnavane zadeve.

Predložitveno sodišče ob upoštevanju načela, določenega v členu 280 PDEU, nacionalnega pravila iz postopka v glavni stvari ne sme uporabiti.

59 — Sodba Elčinov (C-173/12, EU:C:2010:581, točki 29 in 30 ter navedena sodna praksa).

60 — Glej sodbi Melki in Abdeli (C-188/10 in C-189/10, EU:C:2010:363, točka 43 in navedena sodna praksa) in Elčinov (C-173/09, EU:C:2010:581, točka 31 in navedena sodna praksa).

2. Člen 267 PDEU in člen 94 Poslovnika Sodišča je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta temu, da glede na institucionalno in procesno avtonomijo držav članic predložitveno sodišče po izreku sodbe Sodišča ponovno zasliši stranke in sprejme nove preiskovalne ukrepe ter na podlagi tega spremeni svoje ugotovitve iz predložitvene odločbe, če pri tem zagotovi polni učinek razlage prava Unije, ki jo je podalo Sodišče.